

Beschuit zonder muisjes

Advies om overlast door ratten en muizen te voorkomen

Niets uit deze publicatie mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie of op welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de Nederlandse Vereniging tot Bescherming van Dieren.

Colofon

Opgesteld door Dr. Femmie Kraaijeveld-Smit (Senior Beleidsmedewerker in het wild levende dieren),
Mariska Hoenderdos (Stagiaire)

Nederlandse Vereniging tot Bescherming van Dieren

Postbus 85980

2508 CR Den Haag

088-8113080

www.dierenbescherming.nl

1 Preventieve maatregelen

Preventieve maatregelen zijn noodzakelijk om overlast van ratten en muizen te voorkomen en te stoppen. Bestrijding heeft geen zin als de dieren steeds worden aangetrokken en binnen kunnen komen. Vaak zijn alleen preventieve maatregelen al genoeg. In bijlage 1 en 2 zijn checklists terug te vinden.

1.1 Werkwijze

Ratten en muizen knagen door veel materialen heen. Zakken voer zijn geen probleem voor de knaagdieren. Open en dichte zakken voer kunnen in grote afsluitbare plastic tonnen/bakken worden bewaard. Ook een oude vrieskist is een goede optie.

Het is van belang om voedingsmiddelen te bewaren in goed afsluitbare kasten en lades. Voedingsmiddelen kunnen het best worden bewaard in een metalen blik of doos. Zorg voor een goed afsluitbare prullenbak die groot genoeg is zodat het deksel niet open blijft staan. Leeg prullenbakken aan het eind van de dag zodat er 's nachts geen ratten of muizen door worden aangetrokken.

Ratten en muizen worden aangetrokken door (restjes) voedsel. Het zijn echte alleseters, ze komen daarom ook op afval in vuilnisbakken af. Het is heel erg belangrijk om alle ruimtes goed schoon te houden en afval in een goed afsluitbare afvalbak of container te deponeren. Laat deze ook vooral niet overvol worden en uitpuilen, maar houdt deze goed gesloten. In de dierverblijven is het erg belangrijk om regelmatig gemorste en overgebleven voedsel en uitwerpselen te verwijderen.

1.2 Gebouw

Om het gebouw vrij te houden van ratten en muizen is het noodzakelijk om ervoor te zorgen dat ze het gebouw niet binnen kunnen komen. Een muis kan al door een opening van 0,5 cm kruipen. Het is daarom belangrijk om het pand regelmatig op openingen te controleren en deze te (laten) dichtmaken. Vooral het controleren van de ruimte waar de diervoeders worden opgeslagen is erg belangrijk. Ook een goed sluitende deur is van belang. Het is dan ook nuttig om een deurdranger op de deur aan te brengen zodat de deur altijd vanzelf sluit. Uit het onderzoek is gebleken dat veel opvangcentra last hebben van muizen boven de systeemplafonds. Muizen komen vaak via de spouwmuren in de systeemplafonds terecht. In de stootvoegen (open voegen tussen 2 bakstenen) kunnen daarom het beste bijenbekjes worden aangebracht. Dit zijn kleine roostertjes die muizen tegenhouden en voorkomen dat er bijennesten in de spouwmuren komen.

1.3 Rondom het pand

Ratten en muizen houden er niet van om zichtbaar te zijn voor roofdieren. Ze verschuilen zich graag onder struiken en lang gras. Het is belangrijk om de groenvoorzieningen rond het pand kort te houden. 's Nachts licht rondom het pand laten branden vergroot ook de zichtbaarheid van de knaagdieren. Hierdoor wordt het binnendringen van het pand minder aantrekkelijk. Zorg dat er rondom het pand geen voedsel is te vinden. Leeg ook overvolle/openstaande vuilcontainers voor de nacht.

2 Monitoring

Meestal zijn de herkenbare muizen keutels en de geur van urine de eerste aanwijzing dat er muizen aanwezig zijn. Wanneer u zeker wilt zijn of het pand wel of niet muis/rat vrij is kunt u gebruik maken van speciale monitoringsblokjes, waar geen gif in is verwerkt. Deze kunnen aantonen of er ratten/muizen aanwezig zijn. Als er al sporen van ratten/muizen in het pand zijn gevonden kan het beste het soort voedsel waar al vraatsporen aan zijn gevonden als lokaas worden gebruikt. Dit vinden de muizen/ratten lekkerder dan een monitoringsblokje. De blokjes of het lokaas moeten stevig bevestigd worden in lokaasdozen zodat ze niet weggesleept kunnen worden. Als er sporen van vraat te zien zijn, kunt u ervan uit gaan dat er (nog steeds) ratten/muizen aanwezig zijn.

3 Bestrijding

Bestrijding van ratten/muizen komt pas aan bod nadat preventieve maatregelen zoals hier boven beschreven zijn uitgevoerd. Wanneer er geen preventieve maatregelen worden uitgevoerd is de bestrijding dweilen met de kraan open. Vaak zijn alleen preventieve maatregelen al efficiënt genoeg. Als alleen preventieve maatregelen niet hebben geholpen en ratten/muizen voor overlast zorgen kan een bestrijdingsmaatregel worden inzet.

3.1 Klapvallen (met geleidingsstuk) beste optie

De Dierenbescherming vindt klapvallen met een geleidingsstuk de meest humane en minst dier(on)vriendelijke methode om muizen en ratten te doden. Door het geleidingsstuk komen de dieren altijd recht/op de juiste manier in de klapval waardoor ze in één klap dood zijn en niet hoeven te lijden.

3.2 Géén rodenticiden (gif)

De Dierenbescherming heeft liever niet dat er gif wordt gebruikt. Dit heeft 3 redenen.

1. De Dierenbescherming gaat uit van de **intrinsieke waarde** van elke dier. Dit betekent dat elk dier zijn eigen belangen heeft waar wij als mens rekening mee moeten houden. De Dierenbescherming vindt dan ook dat ratten/muizen alleen mogen worden gedood als preventieve maatregelen niet afdoende zijn en de overlast reëel is. Het toepassen van dodingmethodes waarbij dieren een lange lijdensweg te gaan hebben voor ze uiteindelijk dood gaan past niet in onze visie. Rodenticiden veroorzaken een langzame en pijnlijke dood voor de dieren doordat ze van binnenuit verbloeden.
2. Het gebruik van rodenticiden zorgt voor **secundaire vergiftiging**. Secundaire vergiftiging wordt veroorzaakt wanneer andere dieren de vergiftigde muis/rat opeten. Zowel de in het asiel opgevangen dieren als overige in het wild levende dieren lopen een risico ziek te worden.
3. Bovendien is het **verboden** om gif voor particulier gebruik toe te passen op bedrijven en verenigingen, dus ook opvangcentra voor dieren mogen hier geen gebruik van maken. Het is strikt bedoeld voor thuisgebruik. Het is zelfs strafbaar en kan een bekeuring opleveren wanneer er controle komt door de VROM inspectie, de Algemene Inspectie Dienst of Arbeidsinspectie. Gif mag alleen door een erkende/gediplomeerde dierplaagbestrijder worden gebruikt.

3.3 Inschakelen van een dierplaagbestrijder

Wanneer het nodig is om gif te gebruiken, moet er worden samengewerkt met een erkent dierplaagbestrijder. Een samenwerking is ook handig voor advies over preventieve maatregelen en hoe je bijvoorbeeld een klapval het beste kunt plaatsen. Mensen die voor een dierplaagbestrijdingsbedrijf werken hebben een speciale opleiding gehad. Ze kunnen precies zien om welke soort muis of rat het gaat en op welke plaats ze het best gevangen kunnen worden. Ook beschikken ze over goed werkende klapvallen waar een muis alleen op een goede manier gevangen kan worden. Op dit moment worden er gesprekken gevoerd met dierplaagbestrijdingsbedrijven zodat in de toekomst een voordelig contract geboden kan worden. Het dierplaagbestrijdingsbedrijf zal werken volgens de visie van de Dierenbescherming.

Bijlage 1 Aanpassingen en preventie in bestaande gebouwen

Preventie door juiste werkwijze

- Etensoverblijfselen opruimen, voedsel opbergen in keukenkasten en stalen blikken.
- Afval in gesloten containers en afsluitbare prullenbakken bewaren.
- Regelmatig verwijderen van etensoverblijfselen en ontlasting in dierverblijven, minimaal 1 x per dag. Het best is om dit in ieder geval voor de avond te doen, muizen en ratten worden 's avonds actief en gaan dan op zoek naar voedsel. Leeg daarom ook de prullenbak aan het eind van de werkdag.
- Zo min mogelijk materiaal wat als nestmateriaal kan dienen voor ratten en muizen rond laten slingeren (hooi, stro, papier, handdoeken etc.) Berg dit op in bv. plastic dozen of (stalen) containers.
- Zorg dat het gebied rondom vogelvoerders in de volières schoon wordt gehouden. Plaats het voer liefst van de grond en voorkom morsen met een opstaande rand. Verwijder dagelijks het gemorste voer aan het eind van de dag van de vloer. Dit voorkomt het aantrekken van ratten tegen de schemering.
- Ook in buitenkennels voor honden/katten dagelijks etensoverblijfselen verwijderen.
- De opslagruimte van het voer dient periodiek geïnspecteerd te worden, hou goederen vrij van de wand zodat eventuele keutel sporen makkelijk te ontdekken zijn. Inspecteer ook inkomende goederen (zoals pallets) voordat ze in de opslag worden geplaatst.
- Voeropslag in een afgesloten ruimte, plaatst het voer in grote afsluitbare tonnen.
- Wanneer het voer wordt rondgebracht met een voerkar, zorg voor een afsluitbare kar of afsluitbare plastic dozen met voer op de kar.

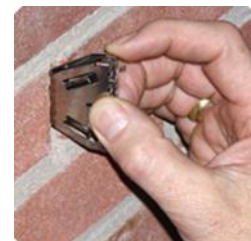

Preventie groenvoorzieningen

- Het maaien van de waterkanten is belangrijk om zo nestgelegenheid voor ratten te voorkomen.
- Ook het onderhouden van het groen rond het pand is om dezelfde reden belangrijk, hou het gras en struikgewas kort gemaaid en gesnoeid.
- Houd de beplanting het liefst minimaal 1 meter van de buitenmuur van het gebouw vandaan. Dit vermindert de aantrekkelijkheid voor muizen en ratten om het gebouw binnen te komen. Ze zijn dan namelijk beter zichtbaar voor roofdieren.

Preventieve aanpassingen aan gebouw

- Gaten en kieren dichtmaken, een muis kan al door een opening van 0,5 cm! Let ook op gaten en kieren bij leidingen die van de ene ruimte naar de andere lopen of van binnen naar buiten gaan (bv. meterkast).
- Bijenbekjes aanbrengen in stootvoegen, dit zijn open ventilatiegaten tussen 2 bakstenen om de spouwmuren te kunnen ventileren, deze stootvoegen zijn groot genoeg voor een muis om naar binnen te kruipen. Op deze manier komen muizen vaak in de spouwmuren, wanneer deze niet zijn afgesloten van bv. het systeemplafond zitten muizen als snel door het hele pand.
- Zorgen voor automatisch sluitende/dichtvallende hondenluiken (eventueel kattenluiken wanneer deze een buitenverblijf hebben) in de kennels, dit voorkomt dat muizen/ratten makkelijk van buiten het pand binnen kunnen komen.

- Zorg voor een deurdranger op de deur van de voeropslag zodat de deur altijd sluit. Als er vaak mensen in en uit lopen kan het nogal eens voorkomen dat de deur per ongeluk op een kier blijft staan.
- Let goed op kieren onder deuren. Rubberen tochtstrippen en dergelijke knagen muizen vaak kapot. Een ijzeren plaat aan de onderkant is een beter idee.
- 's Avonds licht rondom het gebouw laten branden vermindert de aantrekkelijkheid voor muizen en ratten om het gebouw binnen te gaan, ze zijn dan goed zichtbaar voor roofdieren. Ook verharding (tegels/grind) rondom het pand aanbrengen, vermindert de aantrekkelijkheid het pand binnen te komen.
- Breng horren aan voor ramen en deuren die vaak open staan, dit voorkomt dat muizen naar binnen klimmen en zorgt tegelijk ook voor minder overlast door vliegen.

Bijlage 2 Waar op te letten bij (nieuw)bouw

- Zo veel mogelijk voorkomen van holle ruimtes.
  - Het best is om geen systeemplafonds te gebruiken
  - Compartimentering van spouwmuur, systeemplafonds en kruipruimtes, dus deze ruimtes van elkaar afsluiten. (Let hierbij ook op openingen van 0,5 cm, maak afspraken met het bouwbedrijf deze zien een opening van 0,5 cm vaak niet als groot genoeg om te dicht te maken, maar juist dit is belangrijk!)
  - Aanbrengen van bijenbekjes in stootvoegen van spouwmuren.
  - Stevige horren voor de ramen plaatsen.
  - Deurdranger op de deur van de voeropslag.
  - Goede afgesloten voeropslag vrij van gaten en kieren, mogelijkheid om zakker voer in grote afsluitbare tonnen/kisten/kasten op te bergen.
  - Mogelijkheid of een voorraad stro en hooi afgesloten op te bergen, wanneer dit materiaal wordt gebruikt in de opvang.
  - Bij de bouw van volières eerst een rand van 1 meter hoog staalgaas met zo fijn mogelijke maas, om ratten tegen te houden 1 cm, om ook muizen tegen te houden 0,5 cm.
-
- Ook kan een betonrand tot minimaal 50 cm in de grond worden aangebracht zodat ratten geen gangen onder de volière door kunnen graven.
- In hondenkennels kunnen het best automatisch sluitende of dichtvallende hondenluiken worden aangebracht zodat het luik direct dicht is wanneer de hond van zijn binnen naar zijn buitenkennel loopt of andersom. Ratten en muizen komen vaak via de openstaande luiken van de kennels het pand binnen.
  - Er kan bestrating van 1 meter breed rondom het pand worden aangebracht. Pas na een meter van het pand kan lage beplanting worden aangebracht.
  - Sluit in het hele gebouw gaten van water, gas en verwarmingsbuizen, warme luchtkanalen en valse plafonds goed af door eventuele gaten goed te dichten met hout of dik plastic en te zorgen dat buizen goed op elkaar aansluiten. Openingen aan het uiteinde van buizen kunnen worden afgesloten met een prop gaas.
  - Loze niet gebruikte leidingen dienen te worden verwijderd of te worden afgedopt.
  - Licht aanbrengen rondom het gebouw vermindert de aantrekkelijkheid voor muizen en ratten om het gebouw binnen te gaan, ze zijn dan goed zichtbaar voor roofdieren.
  - Ook verharding (tegels/grind) rondom het pand aanbrengen, vermindert de aantrekkelijkheid om het pand binnen te komen. Wanneer er grind wordt aangebracht, laat de grindbakken dan zo diep mogelijk in de grond aanbrengen. Ratten vinden het niet fijn om door grind te graven.